

نگاه

اصل انصاف

بهرام امیر احمدیان - کارشناس روسیه

● تقسیم دریای خزر باید براساس کنوانسیون‌های حقوق دریاهای صورت بگیرد. در آن کنوانسیون درباره دریاهای صراحتی وجود ندارد؛ اما درباره چگونگی نوع تقسیم آب‌ها و انتخاب فصول مشترک مطلبی گفته شده است. در جلسات زیادی در سطح کارشناسی و در سطح معاونت وزیر روی این موضوع کار کرده‌اند؛ اما هنوز مشخص نشده است که چند درصد دریای خزر سهم ایران است. در این میان یک نکته اساسی وجود دارد و آن این است که اگر براساس ضوابط تقسیم آب‌های مشترک عمل شود، به خاطر شکل ساحل ایران - که ساحلی مقعر است - ما نسبت به کشوری مثل جمهوری آذربایجان که خط ساحلی اش محدب است، سهم کم‌تری می‌پریم؛ اما ما بر اصول دیگری نیز تأکید داریم؛ تا قبل از روی کار آمدن رومانوف‌ها در قرن ۱۶ میلادی دریای خزر یک دریای کاملاً ایرانی بود و ما بر آن سیطره کامل داشتیم. اگر اصل «انصاف» و اصل «تاریخی» در نظر گرفته شود، سهم ایران بیشتر از آن مقداری خواهد شد که طبق ضوابط به دست می‌آید؛ بنابراین برای اینکه بتوانیم احقاق حق کنیم، باید بر اصل «انصاف» تأکید کنیم. این اصل در جهان شناخته شد و به رويه تبدیل شده است. ایران در طول تاریخ دائماً به این آب دسترسی داشته و ناوگانش در آن حضور داشته است. در شهر آستاراخان یک کاروانسرای کاملاً ایرانی وجود داشت. ایرانیان در برخی شهرهای قزاقستان مسجد و مدرسه داشته‌اند. هنوز هم در یک شهر مدرسه ایرانی وجود دارد. شهر دربند، اساساً شهری ایرانی بوده که در آن قلعه انوشیروان نیز واقع است؛ بنابراین ما به لحاظ تاریخی در این دریا صاحب حق هستیم. در نتیجه این چهار کشور باید ما را در نظر بگیرند و رضایت ما را جلب کنند. تصمیم‌گیری درباره اینکه چه میزانی از دریای خزر، آب‌های سرزمینی و آب‌های تحت نظر ما است، چیزی است که باید بین پنج کشور به اجماع برسد؛ اما تا زمانی که کشورها به اجماع نرسیده باشند، رژیم حقوقی دریای خزر مصوب ۱۹۴۰ و ۱۹۲۱ به قوت خود باقی خواهد ماند؛ هرچند برخی کشورهای حوزه دریای خزر آن را رعایت نکردند. نکته دیگر اینکه گردش آب در دریای خزر به خاطر شکل جغرافیایی اش به سمت پایین است.

ادامه در صفحه ۱۵

politics@sharghdaily.ir

شرق: اگرچه از سال‌هایی که میخائیل گورباچف به‌عنوان یکی از رهبران قدرتمند جهان، از اخبار ایران حذف شده و اتحاد جماهیر شوروی فروپاشیده، ۲۶ سال می‌گذرد؛ اما هنوز ماجرای ایران و سهمش از خزر که بعد از این فروپاشی و اعلام استقلال جمهوری‌های شمالی شکل دیگری به خود گرفته، پایان نیافته است.

سال‌هاست که می‌شنویم مقامی از ایران برای حضور در اجلاس رژیم حقوقی خزر به مسکو، آستاراخان، باکو و عشق‌آباد رفته یا نمایندگان این کشورها برای شرکت در نشست‌ی مرتبط با این موضوع به تهران آمده‌اند. مانند هفته گذشته که محمدجواد ظریف برای حضور در هفتمین اجلاس وزیران خارجه پنج کشور ساحلی دریای خزر با مرکزیت بحث «کنوانسیون رژیم حقوقی دریای خزر» به مسکو رفت. طرفین این مذاکره عبارت‌اند از روسیه، ایران، جمهوری آذربایجان، قزاقستان و ترکمنستان. سه جمهوری که ۲۶ سال قبل استقلال یافتند و جمهوری اسلامی ایران اولین کشوری بود که استقلال آنها را به رسمیت شناخت؛ اما در دسر بعد از این اعلام استقلال آغاز شد. طبق قراردادهای مرتبط با سال‌های ۱۹۲۱ و ۱۹۴۰ خزر دریاهای مشترک بین ایران و اتحاد جماهیر شوروی تعریف شد. سه کشور به محیط این دریاچه نیکون افزوده شدند که خواستار سهم هستند و در مواردی حتی خواستار سهم مشترک؛ اما این موضوع طبق قراردادهای بین‌المللی، قراردادهای دریایی و مباحث حقوق بین‌الملل و حقوق دریاها، آن چنان پیچیده است که طرح هر عددی از سهم ایران یا دیگر کشورها تنها به وخامت اوضاع منجر می‌شود. همان‌گونه که شایعه سهم کمتر از ۲۰ درصدی ایران در برخی رسانه‌ها به‌شدت نگران‌کننده شده، در همین راستا معاون وزیر امور خارجه ایران با گفتن جمله‌ای عجیب مبنی بر آنچه «القائات به افکار عمومی درباره اینکه نصف دریای خزر سهم ایران است یا اینکه سهم کشورمان از این دریا ۲۰ درصد است» گفته: «این سخنان یا منطق حقوقی و بین‌المللی سازگار نیست و معلوم نیست که منشأ این القائات از کجاست». اگرچه او اذعان دارد که مذاکرات ادامه دارد و برای طرح این موضوع خیلی زود است؛ اما نمی‌توان نگرانی محافل سیاسی از طرح این مواضع را نادیده گرفت. براساس سخنان معاون وزیر خارجه می‌توان احتمال داد که گویا در میز مذاکره رژیم حقوقی خزر، سهم ایران از ۲۰ درصد هم کمتر محاسبه شده؛ موضوعی که می‌تواند به‌شدت نگران‌کننده باشد.

تیم مذاکره

تقسیم خزر در سکوت خبری؟

آنچه می‌دانیم: تقریباً هیچ

تاکنون ۴۹ جلسه گروه کاری در سطح معاونان وزیران امور خارجه پنج کشور ساحلی دریای خزر تشکیل شده و اجلاس پنجاهم که قبل از اجلاس سران خواهد بود، احتمالاً در تهران برگزار می‌شود، وزیران امور خارجه نیز تاکنون در هفت جلسه در این‌باره رایزنی و گفت‌وگو کرده‌اند و طبق آنچه اعلام شده، قبل از اجلاس سران که خرداد در آستانه برگزار می‌شود، وزرای خارجه بار دیگر تشکیل جلسه می‌دهند. اما درباره میزان آنچه از این جلسات متعدد در اختیار رسانه‌ها قرار گرفته، باید گفت: «هیچ». این در حالی است که موضوع خزر، به نوعی بحث خاک کشور است که نمی‌توان به راحتی از آن گذشت، مردم حق دارند بدانند سهم ایران از دریای خزر چه میزان است و در این میان رسانه‌ها باید به‌عنوان کانال ارتباطی بین مسئولان و مردم باشند. درحالی‌که وزیر خارجه می‌گوید که «در بیشتر حوزه‌ها توافق حاصل شده»؛ اما هنوز مشخص نیست سهم ایران از خزر به چه شکلی پیش رفته است. شاید بپراه نباشد اگر مدل مذاکرات هسته‌ای در دوران دولت‌های قبل از دولت یازدهم و آغاز دولت یازدهم را مثال بزنیم؛ درحالی‌که حدود ۱۰ سال مذاکره هسته‌ای در جریان بود؛ اما در دولت حسن روحانی، تیم مذاکره‌کننده هسته‌ای با همراهی تعداد زیادی خبرنگار از رسانه‌های داخلی به محل مذاکرات می‌رفت و اعضای تیم، به نسبت، خود را موظف به پاسخ‌گویی به رسانه‌ها می‌دانستند. این در حالی است که هشت سال از این مذاکرات در دوران محمود احمدی‌نژاد در سکوت انجام شد که تنها بیانیه‌های تکراری سعید جلیلی از آن

منتشر می‌شد که نهایتاً به انجام مذاکرات بی‌نتیجه با فاصله‌های طولانی منجر شده بود؛ اما این در حالی است که بالاخره حضور تیم رسانه‌ای در جریان مذاکرات هسته‌ای در ۱۸ ماهه دولت یازدهم که بالاخره به برجام ختم شد، موجب حساسیت افکار عمومی، بحث رسانه‌ای و کارشناسی درباره توافق هسته‌ای و طرح آن در دانشگاه‌ها، اندیشکده‌ها و مجلس شد؛ اتفاقی که بد نیست درباره مذاکرات خزر نیز تکرار شود. **در بیشتر حوزه‌ها توافق شده**

البته این توافق در حالی صورت گرفته که سال

گذشته روسیه از آسمان خزر برای عبور و رسیدن به سوریه استفاده کرد. ابراهیم رحیم‌پور، معاون وزیر خارجه، در این‌باره توضیح می‌دهد که در دریای خزر باید صلح و امنیت وجود داشته باشد و نیروی خارجی در آن مستقر نشود، البته ایران در دریای خزر تعدادی ناوچه و کشتی جنگی مستقر کرده است ولی استقرار آنها برای نزاع و درگیری نیست بلکه برای حفظ امنیت است. با توجه به این موضوع باید یک قانون‌مندی برای تردد این کشتی‌ها و ناوچه‌ها ایجاد شود. قاعدتا برای تردد در قسمت مشاع این تفاهم به‌وجود خواهد آمد و برای ورود به قسمت آب‌های ماهی‌گیری و آب‌های سرزمینی نیز باید تفاهمات لازم انجام شود. ابراهیم رحیم‌پور، معاون آسیا و اقیانوسیه وزارت امور خارجه، چند روز پیش در گفت‌وگو با ایسنا توضیحاتی درباره آنچه تاکنون درباره کنوانسیون خزر مورد بررسی قرار گرفته داد. او با انتقاد از برخی القائات به افکار عمومی مبنی بر اینکه نصف دریای خزر سهم ایران است یا اینکه سهم کشورمان از این دریا ۲۰ درصد است، گفت: این سخنان با منطق حقوقی و بین‌المللی سازگار نیست و معلوم نیست که منشأ این القائات از کجا است. او توضیح داده که «روسیه با وسعت ۱۷میلیون و نیم کیلومترمربع در جریان توافقی که بین این کشور و قزاقستان به‌صورت دو جانبه انجام شد، سهمش از بستر و زیربستر این دریا حدود ۱۸درصد و قزاقستان حدود ۳۲ درصد در نظر گرفته شده است».

۵موضوع توافق شده

معاون وزیر خارجه درباره کنوانسیون توضیحاتی داده، از جمله اینکه «در کنوانسیون دریای خزر از مقدمه تا مؤخره ۲۳ ماده داریم که برخی از این ماده‌ها، حدود ۱۵ بند دارند. از نظر حجمی و کمی درباره ۹۰ درصد مفاد این کنوانسیون تفاهم حاصل شده است. تاکنون هشت موافقت‌نامه بین پنج کشور امضا شده و درباره ۱۲ موافقت‌نامه دیگر نیز در حال بحث و رایزنی هستیم». رحیم‌پور با بیان اینکه در بحث کنوانسیون دریای خزر پنج موضوع باقی‌مانده وجود داشت، درباره آنها چنین توضیح داد: موضوع اول عبور خط لوله گاز از بستر این دریاست. مثلاً ترکمنستان از طریق خط لوله‌های احداث شده به چین، روسیه و ایران گاز صادر می‌کند که البته صادراتش به ایران و روسیه تا حدودی قطع شده و آنها نیاز دارند به آذربایجان لوله‌کشی کنند که از طریق آن بتوانند به اروپا گاز ارسال کنند.

ادامه در صفحه ۱۵

الو شرق ۰۲۶۰۸۸۶۴۰

sharghline@sharghdaily.ir
پیامک: ۰۴۶۹۹۰۳۰۰

● درخواست از مسئولان درمانگاه فرهنگیان مرکزی: درمانگاه فرهنگیان مرکزی واقع در خیابان امام‌خمینی(ره)، با ازدحام بیماران مواجه است؛ اما خوشبختانه خانم لیلا موزوقی، یکی از کارکنان پرتلاش، مؤدب و خوش‌برخورد این مرکز، توانسته در درمانگاه‌های گوش، حلق و بینی و مغز و اعصاب، بیماران را راضی نگه دارد. جا دارد از ایشان قدردانی شود و از مدیریت درمانگاه فرهنگیان تقاضای تشویق نام‌برده را داریم.

فاطمه فرخی‌پور

بازتاب

● پاسخ روابط عمومی شهرداری منطقه ۶: پیرو درج پیام یکی از شهروندان محترم در روزنامه شرق مورخ ۱۳/۹/۹۶ مبنی بر «برخورد با دست‌فروش‌های خیابان هفتم‌تیر و چهارراه ولیعصر (عج)» ضمن تقدیر از دغدغه این شهروند گرامی به اطلاع می‌رساند: طبق قانون مدیریت خدمات شهری، در معابر و خیابان‌ها نباید مشکلی در رفت‌وآمد مردم به وجود آید. از طرفی طبق قوانین کشوری فردی نمی‌تواند بدون داشتن مجوزهای لازم اقدام به فروش جنس و کالا در محدوده معابر و خیابان‌ها کند. این موارد غیرقانونی تلقی شده و شهرداری‌ها متولی برخورد با این افراد هستند. از آنجایی که محدوده معابر فوق‌الذکر یکی از محل‌های شلوغ و پرتردد شهر محسوب می‌شود، برای رعایت حقوق شهروندان، استقرار عوامل معبریان و اجرای طرح‌های انضباط اجتماعی برای جلوگیری از سد معبر دست‌فروشان در دستور کار مدیریت شهری قرار دارد. این عوامل در طول خیابان و اطراف میدان مستقر شده‌اند تا از حضور دست‌فروشان جلوگیری کنند؛ اما از طرف دیگر شهروندان نیز نقش مهمی در جلوگیری از حضور دست‌فروشان و متکدیان دارند. باین‌حال واضح است که تا زمانی که همکاری بین دستگاه‌های مختلف اجرایی وجود نداشته باشد، نمی‌توان به راحتی مشکلات موجود در شهر را رفع کرد. لذا ضمن تشکر از مثنی روشنگرانه آن روزنامه وزین خواهیمند است دستور فرمایید وفق مفاد مندرج در قانون مطبوعات نسبت به انتشار موارد فوق در ستون مربوطه اقدام لازم را معمول نمایند.

60 YEARS OF ADVENTURE AND DISCOVERY

برایت لینگ

BREITLING
1884

INSTRUMENTS FOR PROFESSIONALS™

superOcean
HERITAGE
SINCE 1957

SARMAN Co.
TEL +98 21 22 61 37 52